

zoom

Milieunieuws uit je provincie januari | februari | maart 2019

**Trek erop uit en ontdek
de bossen in onze provincie**

**Provincie
Antwerpen**

zOOM vind je ook op het internet: www.provincieantwerpen.be (geef in de zoekbalk het woord 'zOOM' in). Klik op de titel of de 'meer info' van een artikel (indien onderlijnd) om op meer informatieve pagina's terecht te komen.

Abonnement?

Je kunt je ook abonneren op de elektronische versie van zOOM via onze website www.provincieantwerpen.be (trefwoord 'zOOM'). Vul hier het aanvraagformulier in. Zo help je ons een handje om de papierberg te verminderen!

Wijzigingen doorgeven?

Adres- of naamswijziging, meer of minder exemplaren, of toch liever geen gedrukt exemplaar meer? Je kunt alle wijzigingen aan bestaande abonnementen doorgeven op: leefmilieu@provincieantwerpen.be of T 03 240 57 19.

Colofon

zOOM is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen:
Cathy Berx, gouverneur-voorzitter, Luk Lemmens, Kathleen Helsen, Jan De Haes, Ludwig Caluwé, leden en Danny Toelen, provinciegriffier.

Jaargang 9, nummer 1 (januari, februari, maart 2019)

Fotografie zOOM 2019/1:

Coverbeeld: © Pixabay
Pagina 8: © Ilse Prinsen
Pagina 10-11: © Danny Huygens
Pagina 14-15: © Thomas Geuens
Pagina 16: © Patrick De Ceuster
Pagina 17: © VOC Brasschaat - Kapellen
Pagina 18: © Provincie Antwerpen
Pagina 19: © Provincie Antwerpen
Pagina 20: © Provincie Antwerpen

Redactieraad

Duan Gatto (dienst Vrijetijds- en Landschapsbeleving)
Evelien Aerts (dienst Landbouw- en Plattelandsbeleid)
Eva D'haenens (Arboretum Kalmthout)
Gerd Goris (PIME)
Hilde Gielen (dienst Integraal Waterbeleid)
Lieve Stoops (Groendomeinen regio Mechelen)
Martine Verhelst (dienst Omgevingsvergunning)
Nancy Wouters (Groendomeinen regio Kempen)
Peter Verdyck (Groendomeinen regio Antwerpen)
Sarah Wouters (Groendomeinen regio Mechelen)
Vera Nelen (Provinciaal Instituut voor Hygiëne)

Hoofd- en eindredactie

Britt Mertens en Marijke Aps

Vormgeving

Communicatiedienst

Oplage

1200 exemplaren

Verantwoordelijke uitgever

Hilde Van Look, departementshoofd departement Leefmilieu

Inhoud

Op weg naar een klimaatneutrale organisatie	4
Eerste succesverhalen van provinciale klimaatsubsidies	6
Heb jij het ook graag lekker warm voor minder geld?	8
Vernieuwde versie meldpunt waterlopen	9
Landschapsdag 2018: verslag	10
30 ha nieuw bos voor onze provincie.	12
LOB: ondersteuning voor gemeenten bij beheer kleine landschapselementen	13
Verslag netwerkevent 'Natuur op Verwijzing'.	14
De eerste Antwerpse babytheken zijn er	16
Provincie Antwerpen draagt zorg voor vogels en wilde dieren	17
Opening Slapende Reus	18
Agenda	19

Neem zeker eens een kijkje op onze website www.provincieantwerpen.be. Hier vind je een antwoord op al je provincie-gelinkte vragen. Deze zOOM is gedrukt met vegetale inkt en op 100% gerecycleerd papier zonder optische witmakers.

P.13

P.14

P.7

De zOOM-enquête. Jouw mening is een boom waard!

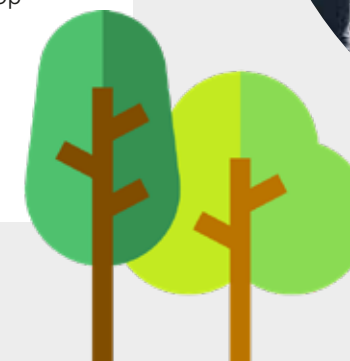
Wat vind jij van zOOM, wat is goed en wat kan beter? Tot 31 januari loopt er een bevraging over zOOM, dit vergt niet meer dan 5 minuten van je tijd. En dankzij die 5 minuten doe jij ook nog een goede zaak voor het klimaat.

De provincie plant met haar bosgroepen bossen aan om de CO₂-uitstoot op haar grondgebied te compenseren. Als beloning voor je stem krijg je geen cinematicket, geen Ferrari en ook geen extra sinterklaascadeau. De provincie zal daarentegen voor elke ingevulde enquête een extra boom planten.

Je vindt de enquête op <http://bit.ly/evaluatiezoom> of scan de QR-code. Deelnemen kan tot 31 januari.

P.12

Op weg naar een klimaatneutrale organisatie

De provincie wil tegen 2020 een klimaatneutrale organisatie worden en dat lijkt te lukken. Klimaatneutraal wil zeggen dat de provincie haar eigen uitstoot van koolstofdioxide (CO₂), lachgas (N₂O) en methaan (CH₄) drastisch vermindert en vanaf 2020 de resterende uitstoot zal compenseren. Om haar inspanningen te evalueren maakt de provincie sinds 2006 een broeikasgasrapport op. Uit het broeikasgasrapport 2016 blijkt dat de uitstoot van de provincie verminderd is van 9.000 naar 5.618 ton. De dalende trend houdt dus stand, vooral dankzij de energiebesparende maatregelen in het gebouwenpark.

Een A- rapport

De totale provinciale broeikasgasuitstoot in 2016 bedraagt 10.743 ton CO₂-equivalenten. Dit is 1.288 ton meer dan de totale uitstoot in 2014 en 1.784 ton minder dan in 2006. De relatieve stijging ten opzichte van 2014 valt enerzijds te verklaren door weersomstandigheden en anderzijds door een betere registratie van gegevens.

Dat zit zo: 2014 was het warmste jaar sinds de metingen. Daardoor daalde de broeikasgasuitstoot van de provinciale organisatie in 2014 sterk, meer dan enkel door de gebouwmaatregelen die de provincie toen nam. De broeikasgasuitstoot van een verwarmingsinstallatie kan zo makkelijk 15% hoger of lager liggen enkel door verschillen in buitentemperatuur.

Bovendien zijn er ten opzichte van 2006 ook enkele gebouwen bijgekomen (Campus Vesta en De Warande). Hun resultaten werden pas in de cijfers van 2016 opgenomen en vanzelfsprekend nog niet in 2006.

Elke twee jaar publiceert de provincie een grootschalig rapport met de resultaten van de broeikasgasuitstoot. Uiteraard noodzakelijk om te weten wat haar klimaatinspanningen hebben opgeleverd. Maar met dit rapport maakt de provincie ook nieuwe beleidskeuzes om de uitstoot van de organisatie efficiënt te blijven terug dringen.

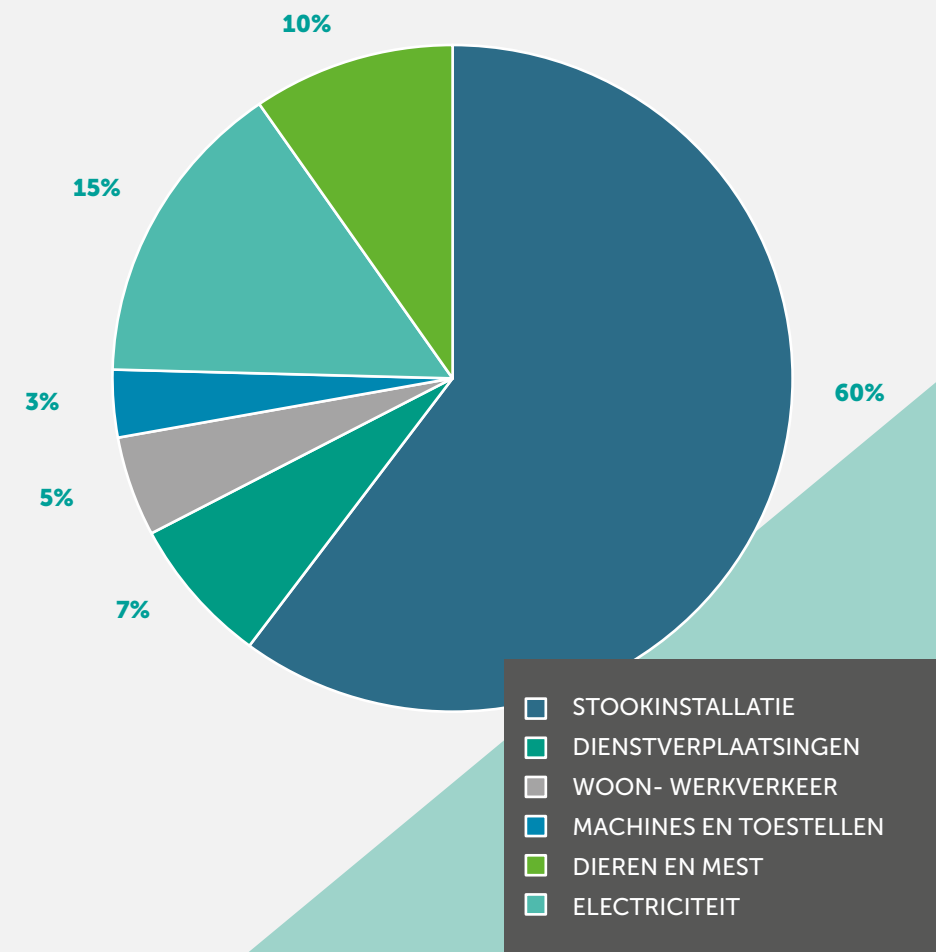
Verder werd een uitstoot van 109 ton CO₂-equivalenten vermeden in 2016 met hernieuwbare energie. En de bossen en bomen in eigendom van de provincie nemen ook nog eens 5.097 ton CO₂ op.

Globaal genomen is er dus een netto uitstoot van 5.618 ton CO₂-equivalenten, dat is 3.448 ton of 38% minder dan in de eerste broeikasgasinventaris over 2006. De provincie is goed op weg om een klimaatneutrale organisatie te worden!

Uit het broeikasgasrapport 2016 blijkt dat de uitstoot van de provincie verminderd is van 9.000 naar 5.618 ton

Procentuele verdeling van de netto broeikasuitstoot tussen de verschillende groepen 2016:

Broeikasgasuitstoot blijven verlagen

Dankzij een combinatie van deze maatregelen slaagt de provincie erin om stelselmatig haar broeikasgasuitstoot te verlagen.

- De aankoop van groene stroom sinds 2009
- Vernieuwing van stookinstallaties
- De vervanging van het oude provinciehuis door een energiezuinig provinciehuis
- Betere regeling van de verwarming en verlichting, detectie van lekstromen, doorgedreven renovatie, ... in diverse provinciegebouwen.

Meer info?

Meer details en analyse van het volledige broeikasgasrapport vind je op www.provincieantwerpen.be of broeikasgasrapport

Provinciale klimaatsubsidies leveren eerste succesverhalen op

6

In 2016 selecteerde de provincie 8 lokale klimaatprojecten uit 23 voorstellen en gaf hen samen een subsidie van 330.000 euro. De voorwaarde: de broeikasgasuitstoot op het grondgebied van de provincie aanzienlijk verminderen.

De provincie koos deze projecten omwille van verschillende redenen. Het belangrijkste criterium was natuurlijk de grootte van de directe vermindering broeikasgasuitstoot na uitvoering van het project. Als het project bovendien nog een sociaal karakter had door bijvoorbeeld samen te werken met bepaalde kansengroepen, leverde dat extra punten op. Ook het betrekken van zoveel mogelijk verschillende partijen was een troef, en een sterke communicatieaanpak om het project onder de aandacht van het doelpubliek te brengen.

Ondertussen is er hard gewerkt en kennen we de eerste resultaten. We richten de schijnwerpers op 3 originele initiatieven.

Jaarlijks zorgen de 8 projecten samen voor een vermindering van 570 ton CO₂.

Dat is evenveel als wat 130 woningen jaarlijks uitstoten door hun elektriciteits- en gasverbruik.

1 Zonneklaar! Maneblussers beleggen in zonnepanelen bovenop grote Mechelse gebouwen

Mechelen wil zonnepanelen installeren op grote gebouwen en zo op lange termijn aanzienlijk veel energie besparen. Het geld daarvoor wordt bij de burgers gezocht, zij krijgen een vast rendement. Dit project geeft het duurzaam patrimoniumbeheer in Mechelen een boost en biedt inspiratie voor andere lokale overheden.

Resultaat:

- ▶ Vanaf 2021 jaarlijks 370 ton CO₂-reductie
- ▶ Voorbeeldproject voor andere lokale besturen en overheidsgebouwen
- ▶ Opleiding energiesnoeiers om advisering over PV-panelen te kunnen aanpakken
- ▶ Draagvlak bij inwoners door de mogelijkheid om mee te investeren

2 Fabrik Elentrik produceert golf van energieke huisbezoeken en pop-up energiecafés in Hoogstraten

7

Woon je in Hoogstraten, dan spotte je misschien deze rondrijdende camper. De camper rijdt op gas en krijgt zijn stroom via zonnepanelen. De camper is ingericht als energiecafé en moet bewoners onafhankelijk advies geven over hun energiebesparing. Wie dat wenste, kreeg thuis of aan de camper persoonlijk advies om minder energie te verbruiken.

Resultaat:

- ▶ 85 ton CO₂-reductie afgelopen jaar
- ▶ 215 bezoekers in de camper
- ▶ Op bezoek bij 89 gezinnen

3 Buurtwerking Posthof ziet samen tuinieren als opstap naar integratie en klimaatsensibilisatie

Posthof vzw zet in op hernieuwbare energie via zonnepanelen, een groen dak en vernieuwing, isolatie van muren en vernieuwing en betere afstemming van de verwarmingsinstallatie. Wat het project zo bijzonder maakt, is het sociale aspect. Zo werd er een duotuin (275 m²) aangelegd waar duo's van vrijwilligers en anderstaligen eigen groenten kunnen kweken. Met het initiatief hoopt men deze doelgroepen aan te zetten tot duurzamer denken en doen.

Meer info?

www.provincieantwerpen.be
klimaatsubsidie

Resultaat:

- ▶ Jaarlijkse besparing: 7,8 ton CO₂, dat is 0,6 ton meer dan oorspronkelijk geschat
- ▶ Herinvestering terugverdiende budgetten in duurzame gebouwmaatregelen
- ▶ Connectie met de buurt en voorbeeldfunctie

Heb jij het ook graag lekker warm voor minder geld?

De winter kondigt zich aan. Een tijd om heerlijk te cocoonen en je te nestelen in je knusse zetel onder een deken. Maar hoe krijg je je woning lekker warm en hou je je energiefactuur onder controle?

Zo bespaar je geld en energie

Met deze 5 heel eenvoudige tips bespaart een gemiddeld gezin tot wel 160 euro.

1. Zet je thermostaat een uur voordat je gaat slapen op 15-16°C *
2. Pas de temperatuur aan je activiteiten aan: 19°C als je druk in de weer bent, 21°C als je stiltzit.
3. Doe de test! Stel je thermostaat een graadje lager in en maak het gezellig met een trui of een lekker deken.
4. De centrale thermostaat regelt enkel de temperatuur in de plaats waar hij hangt. In de andere ruimten, zoals de badkamer en de slaapkamers, stel je de temperatuur in met de thermostatische kranen. Dat zijn de knoppen op je verwarming. Draai die in de juiste stand. Stand 3 komt overeen met 20°C, stand 2 met 16°C.
5. Sluit de tussendeuren en verwarm alleen de ruimte waar je bent.

* Bij vloerverwarming, lucht- of elektrische verwarming gelden andere regels. Die vind je ook op de website.

Nodig een verwarmingscoach uit bij je thuis

Weet je zelf niet zo goed hoe je hier aan begint? Of heeft jouw thermostaat wel heel veel knopjes? Nodig dan onze verwarmingscoach eens uit bij je thuis. De coach geeft je advies en tips op maat. Omdat niet iedereen dezelfde levensstijl, leeftijd, gezinssituatie, werktijden of woning heeft, is zo'n persoonlijk advies extra waardevol.

Een gratis huisbezoek vraag je eenvoudig aan op www.vriendvan.be

Meer info?

Dienst Duurzaam Milieu- en Natuurbeleid
Karin Van der Auwera
T 03 240 66 82
vriendvan@provincieantwerpen.be
www.vriendvan.be

BEDANKT VOOR JE MELDING

Iets gezien in een provinciale waterloop? Meld het!

Vernieuwd Meldpunt Waterlopen

Onze waterlopen zijn misschien niet voor iedereen even zichtbaar, maar ze markeren absoluut het landschap. De overstromingen van 1998 maakten dat op een pijnlijke manier duidelijk. Water is alomtegenwoordig en niets houdt het tegen. Een goed doordacht beheer is dan ook essentieel om water een plek te geven en fauna en flora alle kansen te bieden.

De dienst Integraal Waterbeleid zorgt al enkele jaren voor 2.400 km aan onbevaarbare waterlopen en dat is uiteraard heel wat. Elk extra paar ogen is dus meer dan welkom! Daarom lanceerden we in september 2015 met een grootse campagne het Meldpunt Waterlopen. Ons doel was mensen anders naar water en natuur te laten kijken en hen zin te doen krijgen om samen met ons mee te werken aan mooie en gezonde waterlopen. En dat lukt wonderwel.

Tijd voor een update!

www.meldpuntwaterlopen.be is nog steeds de plaats voor het inbrengen van de meldingen, maar er zijn een paar grote verschillen met de vorige versie:

- De gebruiksvriendelijkheid: een melding komt nu, op basis van de aanduiding op de kaart, meteen bij de juiste districtscontroleur terecht. Een snellere en betere opvolging is het gevolg.
- Meer interactie: er kan zowel met de melder als met interne en externe opvolgers gecommuniceerd worden.

Aan de gemeenten is gevraagd om het Meldpunt extra te promoten zodat we nieuwe mensen kunnen bereiken. Dit is uitermate belangrijk, want hoe meer aandacht voor ongewone zaken in en rond de waterloop, hoe efficiënter we ons werk kunnen doen.

Wat kan je melden?

- Obstakels
- Ongewenste planten of dieren
- Hoog waterpeil
- Inbreuken op afstandsregels
- Afdalende oevers

Meer informatie over wat je kan melden en wat wel en niet tot de bevoegdheden van de provincie behoort, is ook op de website terug te vinden.

Meer info?

www.meldpuntwaterlopen.be
Dienst Integraal Waterbeleid
diw@provincieantwerpen.be
03 240 64 61

Landschapsdag 2018: Het industrielandchap van de Rupelstreek

Dit jaar streek de landschapsdag neer aan de oevers van de Rupel. De Rupelstreek is één van de oudste industrielandschappen van het land, bepaald door de baksteennijverheid. Naast de evidente historische rijkdom – van arbeiderswijken tot steenovens – ontwikkelde zich in deze industriële wereld een ongekende natuurlijke rijkdom.

140 geïnteresseerden namen deel aan deze 9e landschapsdag. In de voormiddag kwamen verschillende sprekers aan bod. Na een inleiding tot het landschap, nam een aantal experts de deelnemers mee doorheen de verschillende lagen en facetten van het landschap.

Volgende onderwerpen kwamen aan bod: het ontstaan van de Rupel en de vroegste menselijke bewoning, de sociaal-economische ontwikkeling van de regio (1750-1850), natuur in het kleiputtenlandschap van de Rupel, en de toekomst van de Rupelstreek.

In de namiddag konden de deelnemers onder een stralende zon het landschap verder verkennen en beleven. Zij hadden onder meer de keuze tussen een bezoek aan een steenbakkerijsite, of aan het erfgoed van een tegelfabriek en -museum in de voormalige Sint-Bernardusabdij, een wandeling door het provinciaal domein De Schorre of door voormalig ontginningsgebied Terhagen. In alle excursies zaten de thema's van de voormiddag verweven.

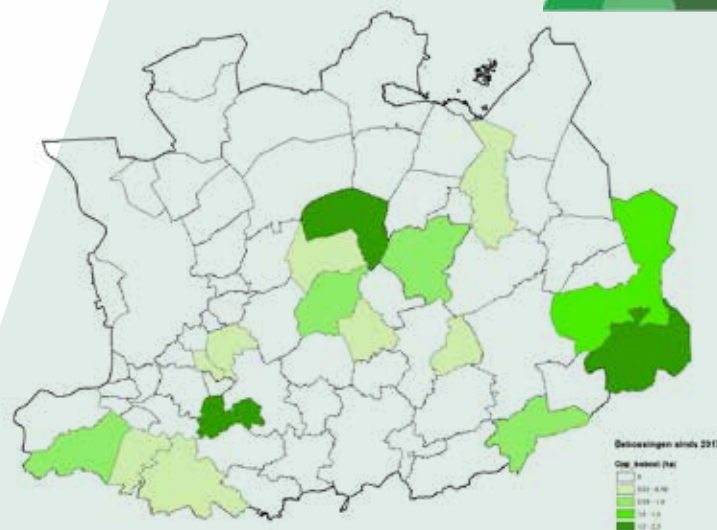
Kon je niet aanwezig zijn of heb je graag een samenvatting van de dag?

Bestel dan gratis de landschapsbrochure. Aan te vragen op erfgoed@provincieantwerpen.be of via www.provincieantwerpen.be 📄 landschapsdag.

Volg onze bosteller!

Benieuwd hoeveel hectare we al bebosten en waar? Bezoek www.provincieantwerpen.be of bosteller voor een actuele status van het aantal hectare dat we bebosten en een kaart met gerealiseerde projecten.

30 ha nieuw bos voor onze provincie

Er zijn weinig zaken zo bevredigend als het aanplanten van nieuw bos. En maar goed ook, want bebossing blijft essentieel in het sterk verstedelijkte en versnipperde Vlaanderen. Bomen en bossen leveren levensbelangrijke diensten voor de mens en maatschappij en zijn steunpilaren van onze economie. Ze zijn hotspots van biodiversiteit en bieden ons een eenvoudig en doeltreffend antwoord op de klimaatverandering. Ze dragen op vele manieren bij tot onze gezondheid en zijn oases van rust in onze jachtige samenleving. En ze produceren hout, één van de meest duurzame grondstoffen. Kortom: het bos is ons natuurlijk kapitaal. Tijd om hierin te investeren!

150 ha nieuw bos tegen 2020

Daarom gingen de vijf Vlaamse provincies in een overeenkomst met de Vlaamse Overheid de uitdaging aan om 150 ha nieuw bos te realiseren tegen 2020.

Als provincie willen we verder gaan dan de opgelegde 30 ha, sinds de start van het project in januari 2017 bebosten we al 12,85 ha met de bosgroepen en Regionale Landschappen. Voor deze winter staat nog eens 5,8 ha gepland.

De bosgroepen en Regionale Landschappen gaan op zoek naar draagvlak voor bebossing en locaties om te bebossen. Zij bieden gemeentebesturen en particulieren ondersteuning om subsidies en vergunningen aan te vragen en om terreinwerkzaamheden te plannen en uit te voeren.

Wil je ons helpen ons doel te behalen?

Heb je interesse om te bebossen en zoek je ondersteuning hierbij? Neem dan snel contact op via leefmilieu@provincieantwerpen.be. Of vul de zOOM enquête in, want voor elke ingevulde enquête planten wij een boom! Je leest er alles over op pagina 3.

Ondersteuning voor gemeenten bij beheer kleine landschapselementen

In het kader van het PDPO-project i-Landschap testen Provincie Antwerpen en de Regionale Landschappen of zij, via een Landschapsloket Onderhoud Buitengebied, gemeenten en stadsbesturen kunnen helpen om het beheer van kleine landschapselementen (bomenrijen, hagen, heggen, houtkanten, poelen) en het herstel van recreatieve infrastructuur (picknickbanken, speelgroen, infoborden) efficiënter te plannen, uit te voeren en op te volgen.

Gemeenten kunnen beroep doen op de expertise van de dienst Duurzaam Milieu- en Natuurbeleid en de Antwerpse Regionale Landschappen om de elementen gedetailleerd in kaart te brengen in een digitaal systeem. Aan elk element wordt hierin een gepast

beheerschema gekoppeld dat weergeeft welke beheeringrepen erop moeten worden toegepast, wanneer elke ingreep moet gebeuren en hoeveel die kost. Op basis van deze informatie maakt het landschapsloket een begroting voor de beheerskosten van één of meerdere elementen en geeft het een melding wanneer het tijd is voor het toepassen van de beheer- of herstelmaatregel. Via het LOB kunnen gemeenten beheermaatregelen als opdrachten aan gespecialiseerde aannemers geven en de correcte uitvoeringen ervan opvolgen. Zo kunnen beleidsvisies vlotter vertaald worden naar concreet onderhoud op het terrein en krijgen besturen de kans om intergemeentelijk samen te werken (bijvoorbeeld voor aanbestedingen). Bovendien kan altijd nagegaan worden

welk beheer in het verleden reeds werd uitgevoerd. Omdat een digitaal landschapsloket begint bij een degelijk uitgewerkte en geteste set aan beheerschema's, doorkruisen de Antwerpse Regionale Landschappen, in het kader van het PDPO-project i-Landschap, 12 pilotgemeenten op zoek naar kleine landschapselementen. Deze KLE's werden geïnventariseerd, hun beheer werd besproken met de betrokken gemeenten en vertaald naar digitale beheer- en opvolgingsplannen.

In het voorjaar van 2019 wordt dit digitaal beheersysteem en het ondersteuningsaanbod van het Loket Onderhoud Buitengebied aan de gemeenten voorgesteld.

Meer info:

RL Rivierenland: Foeke Van Weverberg – foeke@rirl.be
 RL De Voorkempen: Mathias Vanspringel – Mathias.vanspringel@rldv.be
 RL Schelde-Durme: Eliza Romeijn-Peters – eliza@rlsd.be
 RL Kleine- en Grote Nete: Lotte Deman – Lotte.deman@rlkgn.be
 Provincie Antwerpen: Marian Gerard – Marian.gerard@provincieantwerpen.be

170 geïnteresseerden op netwerkevent rond Natuur & Gezondheid

Op 4 oktober kwamen 170 geïnteresseerde professionals uit de sectoren natuur en gezondheid samen tijdens het netwerkevent Natuur op Verwijzing. Het event gold als afsluiting van het project Licht op Groen en als doorstart naar de Leerstoel Zorg en Natuurlijke Leefomgeving, beide een samenwerking tussen Provincie Antwerpen en Universiteit Antwerpen. De centrale vraag was: Hoe kunnen we beter samenwerken rond natuur en gezondheid?

Op het programma

De mix van deelnemers toonde dat dit thema een breed spectrum van mensen aanspreekt, uit praktijk, beleid en wetenschap, en uit allerlei disciplines (natuur en zorg, maar ook ruimtelijke planning bij voorbeeld).

De dag startte met een stand van zaken van de kennis over de link tussen natuur en gezondheid; met aandacht voor zowel de positieve effecten als de risico's van onze omgeving op onze mentale en fysieke gezondheid.

Nadien kon men zich in workshops verdiepen in een aantal thema's: coaching in de natuur, natuur in zorginstellingen, stilte, verbondenheid met natuur, gezondheidsrisico's in de natuur, transitie naar een veerkrachtige samenleving, wetenschap rond natuur en gezondheid en medicinale planten en natuurlijke voeding.

Tijdens een netwerk dinner konden de aanwezigen verder kennismaken met elkaar en de markt bezoeken.

Verschillende organisaties stelden er hun werking voor: Agentschap voor Natuur en Bos, Antwerpse Bosgroepen, Antwerpse Regionale Landschappen, Departement Omgeving van de Vlaamse overheid, EarthWise Education, Effen Weg, Equivalent, Limburgse Regionale Landschappen, LOGO's, Natuurpunt-Natuurpunt CVN, Natuur & Mens vzw, Plantentuin Meise, Universiteit Antwerpen.

Boeiende keynotes en pittig panelgesprek als afsluiter

Het avondgedeelte bracht 2 keynotes en een panelgesprek. Prof. dr. Hans Van Dyck gaf als gedragsbioloog zijn kijk op biodiversiteit, gezondheid en welzijn. Dirk Avonts, redacteur Huisarts NU, Domus Medica, wierp een kritische blik op de invloed van de omgeving op onze gezondheid.

Nadien werden de ideeën rond samenwerking die tijdens de dag naar voren waren gekomen, voorgelegd aan een panel met Margot Cloet, gedelegeerd bestuurder van Zorgnet-Icuro, Marleen Evenepoel, administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos, Roy Remmen, hoogleraar Huisartsgeneeskunde Universiteit Antwerpen en Leo Van Broeck, Vlaams Bouwmeester.

Het werd een interessante dag waaruit we onder meer kunnen concluderen dat er onder de aanwezigen een grote belangstelling was voor een verdere samenwerking en voor vervolgvacatures, en dat het een uitdaging blijft om de kennis rond natuur en gezondheid in verschillende sectoren binnen te brengen. Deze uitdagingen onderzoeken we verder binnen de Leerstoel de komende jaren (2019-2021).

Alle verslagen van het netwerkevent vind je op de website van het event:

<https://www.biodiversity.be/4035/>
(Met bijzondere dank aan de studenten Journalistiek van de AP Hogeschool Antwerpen)

Leerstoel:

<https://www.uantwerpen.be/nl/leerstoelen/zorg-en-natuurlijke-leefomgeving/over-ons/>

Meer info over de link tussen natuur en gezondheid vind je op www.provincieantwerpen.be natuur & gezondheid

Bij vragen kan je contact opnemen met Lieve Janssens, lieve.janssens@provincieantwerpen.be

Wist je dat contact met de natuur ...

- ▶ de kans op overgewicht verkleint?
- ▶ ervoor zorgt dat we minder stress ervaren?
- ▶ onze concentratie bevordert?
- ▶ de immuniteit versterkt?

Meer lezen? Bezoek www.provincieantwerpen.be natuur & gezondheid en bekijk het filmpje!

Nieuw! Binnenkort babyspullen ontlenen in babytheeken in Geel en Aartselaar

Eind juli lanceerde de provincie Antwerpen samen met Netwerk Bewust Verbruiken een oproep naar Antwerpse gemeenten en steden om een Babytheek in te richten. Geel en Aartselaar werden geselecteerd om met het project van start te gaan. Binnenkort zullen zij stappen zetten om zo'n handig uitleensysteem op te zetten voor babyspullen die ouders slechts kort nodig hebben.

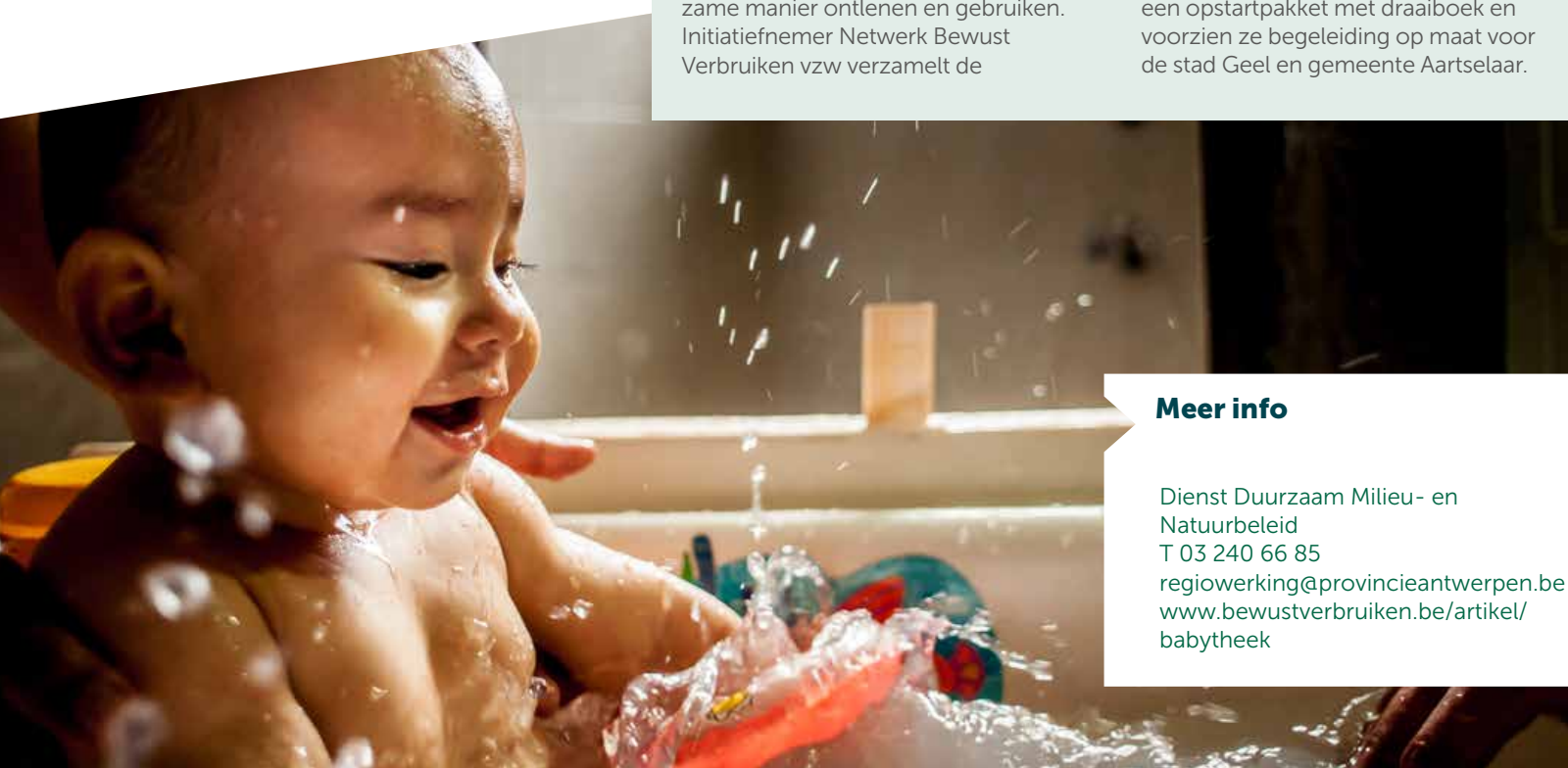
Bij een Babytheek kunnen jonge gezinnen babymateriaal op een duurzame manier ontlenen en gebruiken. Initiatiefnemer Netwerk Bewust Verbruiken vzw verzamelt de

kwaliteitsvolle en duurzame babyspullen (borstvoedingskussens, babybadje, babycook, wippertje, reiswiegje, co-sleeper ...). Daarnaast wil de Babytheek aan jonge ouders ook mogelijkheden bieden om producten te testen (niet iedere baby vindt bijvoorbeeld een draagzak fijn). En tegelijk heeft de Babytheek ook een sociale functie: we creëren een ontmoetingsplek voor jonge ouders.

Met de provinciale subsidie ontwikkelde Netwerk Bewust Verbruiken een opstartpakket met draaiboek en voorzien ze begeleiding op maat voor de stad Geel en gemeente Aartselaar.

Meer info

Dienst Duurzaam Milieu- en Natuurbeleid
T 03 240 66 85
regiowerking@provincieantwerpen.be
www.bewustverbruiken.be/artikel/babytheek

Provincie Antwerpen draagt zorg voor vogels en wilde dieren

De provincie Antwerpen ondersteunt twee opvangcentra voor vogels en wilde dieren op haar grondgebied: het opvangcentrum voor vogels en wilde dieren Neteland en dat in Brasschaat-Kapellen. Onder de verzorgde dieren en vogels van de VOC's zijn vaak beschermde en soms provinciale prioritaire soorten. Dat zijn parels waarvoor we zorg moeten dragen, omdat ze zeldzaam en belangrijk zijn voor een gezonde biodiversiteit in onze provincie. Beide VOC's maken deel uit van de tien opvangcentra in Vlaanderen die gecoördineerd en gemonitord worden door vogelbescherming Vlaanderen. Ze beschikken over de nodige vergunningen om beschermde vogels en andere wilde dieren ter verzorging onder zich te houden. Zo worden aangereden boommarters, een provinciale prioritaire soort, binnengebracht voor verzorging.

'Mensen maken dieren beter en dieren maken mensen beter'

Naast de opvang en verzorging van inheemse vogels en dieren hebben de VOC's ook een belangrijke educatieve en sensibiliserende taak. Eddy Vercammen Voorzitter VOC Neteland, licht ook een derde belangrijke functie toe: "Vaak merken we dat mensen die een moeilijke periode in hun leven doormaken via hun vrijwilligerswerk in het VOC opnieuw eigenwaarde krijgen en hun plaatsje in de samenleving terug vinden. Het VOC heeft dus ook een sociale functie: mensen maken dieren beter en dieren maken mensen beter."

Voorzitter Marcel Peeters van VOC Brasschaat-Kapellen bevestigt de sociale functie van een VOC: "We hebben met de zorgboerderij een partnerschap gesloten. Zo komt een aantal gebruikers van de zorgboerderij, volwassenen met een mentale beperking, mee helpen in het opvangcentrum onder het motto: Zorg voor mens, zorg voor dier, het zit in onze natuur."

Van Kempense Heuvelrug naar Slapende Reus

Op zaterdag 29 september 2018 werd onder een stralende herfstzon het openingsfeest van 'De Slapende Reus' gehouden. Provinciale Groendomeinen regio Kempen, Toerisme Provincie Antwerpen, Gemeente Kasterlee en Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete presenteerden hiermee aan het grote publiek de eerste onderdelen van een nieuw gebiedsgericht project.

Mede dankzij de mooie nazomerse omstandigheden was het ook daadwerkelijk een groot publiek! Een 150-tal mensen namen deel aan de wandelingen door de Hoge Mouw en ruim 1500 bezoekers genoten van het originele (en lokale) culinaire en recreatieve aanbod. Vooral de kinderen werden verwend met nieuwe klim- en speelelementen, kregen van theater FroeFroe een knotsgekke kermis voorgeschoteld, en konden zich avontuurlijk uitleven op een hoogterparcours, klimmuur en death-ride. Ook op de typische zandvlakte van provinciaal groendomein Hoge Mouw was er een grote bedrijvigheid die tientallen zandkastelen, takken-constructies en diepe putten opleverde.

Dit Openingsfeest was de eerste stap naar de uitwerking van een totaalproject dat de Kabouterberg, de Hoge Mouw en andere stukken natuur van de Kempense Heuvelrug zal verbinden. Zo ontstaat er een herkenbaar belevingsgebied dat zich uitstrekt van Kasterlee tot Herentals.

Agendatip: ANKONA-studiedag zaterdag 09/02

Een inspirerende dag over natuurstudie in al haar vormen: van veldwerk tot citizen science. Deze dag is het uitgelezen moment om collega-natuurlijfhouders te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen. Het volledige programma vind je op www.ankona.be ☞ ontmoetingsdagen.

Groenagenda provinciale domeinen

Regio Kempen

NME/EDO-netwerkdag

- ▶ Donderdag 28 februari 2019 (van 9 – 16.15 uur)
- ▶ Hooibeekhoeve, Hooibeeksedijk 1, 2440 Geel
- ▶ Gratis
- ▶ Inschrijven via www.provincieantwerpen.be ☞ NME/EDO-netwerkdag

Naar jaarlijkse traditie is er in februari de NME/EDO-netwerkdag voor al wie in onze provincie werkt aan natuur- en milieueducatie en educatie voor duurzame ontwikkeling. Deze editie gaat er extra aandacht naar het aanbod voor leerlingen uit het lager en secundair onderwijs. Het thema is 'Klaar voor een nieuw klimaat?!', met een ruim aanbod aan boeiende workshops en netwerkmomenten.

Gezwam over paddenstoelen: rituelen en tradities

- ▶ Zondag 10 februari 2019 (van 14 – 16 uur)
- ▶ Provinciaal Groendomein De Averegeten, onthaalgebouw Boonmarkt 4a, 2220 Heist-op-den-Berg
- ▶ Voor: iedereen vanaf 8 jaar, honden zijn niet toegelaten
- ▶ Gratis
- ▶ Inschrijven voor 6 februari 2019 via www.provincieantwerpen.be ☞ Averegeten kalender

De domeinwachter neemt je mee op tocht door De Averegeten en vertelt over de mystieke levenswijze van paddenstoelen. Tijdens deze informatieve wandeling focussen we op oude gebruiken en rituelen.

Op zoek naar overwinterende watervogels in het Prinsenveld

- ▶ Zondag 17 februari 2019 (09.30 uur)
- ▶ Provinciaal Groendomein Prinsenveld, Kastelsedijk 5, 2470 Retie
- ▶ Voor: gezinnen met kinderen vanaf 6 jaar
- ▶ Gratis
- ▶ Inschrijven t.e.m. 13 februari 2019 via www.provincieantwerpen.be ☞ Prinsenveld kalender

In het Prinsenveld bevinden zich vijf vijvers die bevoeid worden met kanaalwater en waarvan de grootste een oppervlakte heeft van ruim 8 ha. Deze vijvers oefenen het hele jaar door een sterke aantrekkingskracht uit op verscheidene soorten watervogels. De grootste aantallen zijn er in de winter wanneer ook vogels uit het noorden van Europa in onze streken komen overwinteren. Tijdens de wandeling leer je verschillende soorten eenden en ganzen herkennen, en met een beetje geluk spotten we ook de bijzondere grote zilverreiger.

Hertberg, een duik in het verleden

- ▶ Zondag 24 februari 2019 (van 14 – 16 uur)
- ▶ Provinciaal Groendomein Hertberg - ontvangstplein tegenover Mie Maan, Diestsebaan 28, 2230 Herselt
- ▶ Voor: volwassenen, honden zijn aangelijnd toegelaten
- ▶ Gratis

- ▶ Inschrijven t.e.m. 21 februari 2019 via www.provincieantwerpen.be ☞ Hertberg kalender

Tijdens deze boeiende wandeling ga je terug in de tijd... naar het ontstaan van het gebied; van de vorming van ijzerzandsteen ongeveer 4 miljoen jaar geleden, over de heidevorming in de Middeleeuwen tot aan de bosbouw na WOII. Aan de hand van oude foto's en kaarten vertelt domeinwachter Hans ook over de manier van leven in de streek en het gebruik van de grond. Deze duik in het verleden geeft een frisse kijk op het heden. Afsluiten doen we met een lekker streekbier!

Arboretum Kalmthout

Winterpicknick

- ▶ Van 2 januari tot en met 28 februari 2019 van 10 tot 17 uur
- ▶ Arboretum Kalmthout, Heuvel 8, 2920 Kalmthout
- ▶ Prijs: € 25/€ 35 p.p., kinderen € 10. Toegang tot de tuin is inbegrepen
- ▶ Inschrijven via www.piknikfabrik.be

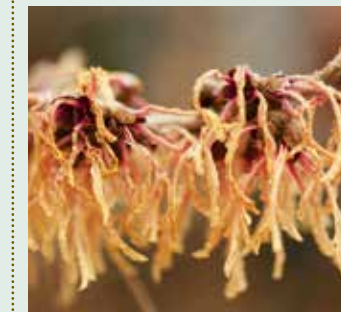
Het witte tuinpaviljoen, de Gloriette, vormt de uitvalsbasis voor een gezellige buitenpicknick. Het prieel is voor deze gelegenheid een sprookjesachtige winterhut met schapenvelletjes en houten krakjes. Rond het middaguur staat je picknick klaar: dampende

stoofpotjes, soep, quiches en zoetigheden, aangevuld met warme en koude dranken. De Gloriette ligt niet ver van de Hamamelisroute, waar geurige toverhazelaars tijdens de wintermaanden volop bloeien en een zoet parfum doorheen de tuin verspreiden. De toegang tot de tuin is inbegrepen in de prijs. Nodig familie, vrienden en collega's uit voor een super-knusse namiddag en kom gezellig buiten! Voor groepen vanaf 10 personen.

Hamamelisfeesten

- ▶ Maandag 7 januari tot en met 28 februari 2019 van 10 uur tot 17 uur
- ▶ Arboretum Kalmthout, Heuvel 8, 2920 Kalmthout
- ▶ Prijs: maandag t/m zaterdag 7 euro, zondag & sneeuw-klokjesweekend 8,5 euro. Jaarkaarthouders, RHS leden en kinderen -12 jaar gratis.

De toverhazelaars, Hamamelis is hun wetenschappelijke naam, zijn werkelijk betoverend. De Hamameliscollectie in Arboretum Kalmthout is de grootste in heel Europa en bevat enkele van de oudste en grootste gekende exemplaren. Doorheen de arboretumtuin is een speciale wandelroute uitgestippeld die je langs alle winterbloeiende leidt. Tijdens de Hamamelisfeesten zijn er elke zondag ieder uur wandelingen met gids: de eerste om 11 uur, de laatste om 16 uur. De wandelingen duren ongeveer één uur en brengen je langs de toverhazelaars en de andere winterbloeiende planten.

Groenagenda provinciale domeinen

Cursus snoeien van bomen en struiken

▶ Woensdag 9-16-23 januari 2019 (19.30 tot 22 uur) en zaterdag 26 januari 2019 (10 tot 12.30 uur)

▶ Arboretum Kalmthout, Heuvel 8, 2920 Kalmthout

▶ Prijs: 95 euro (jaarkaarthouder 90 euro)

In deze cursus leer je wat groei van bomen en struiken eigenlijk is en hoe dit proces in zijn werk gaat. Wanneer pas je welke snoeitechniek toe en waarom? Je bekijkt het aan de hand van enkele praktische voorbeelden bij klimplanten, hortensia's, rozen en kruidachtigen. Na drie avonden theorie kun je in de laatste sessie de opgedane kennis toepassen in de arboretumtuin.

Sneeuwklorkjesweekend

▶ Zaterdag 9 en zondag 10 februari 2019 van 10 uur tot 17 uur

▶ Arboretum Kalmthout, Heuvel 8, 2920 Kalmthout

▶ Prijs: 8,5 euro. Jaarkaarthouders, RHS leden en kinderen -12 jaar gratis.

Een weekend vol sneeuwklorkjes, daar word je vrolijk van! In de tentoonstelling vind je snijbloemen en plantjes van cultivars. Ben je op zoek naar bijzondere sneeuwklorkjes voor je tuin? Kom dan op zaterdag tussen 11 en 15.30 uur naar de sneeuwklorkjesverkoop door gespecialiseerde kwekerijen en verzamelaars. Je krijgt er uitleg over het kweken en de verzorging ervan. Op zondag kun je vanaf 11 uur ieder uur aansluiten bij een rondleiding met gids doorheen de arboretumtuin. Daar steken honderden sneeuwklorkjes hun kopjes op.

Regio Antwerpen

Workshop kleinfruit snoeien

▶ zaterdag 12 januari 2019

▶ Rivierenhof

▶ van 10u tot 12u of van 14u tot 16u

▶ Kinderboerderij Rivierenhof, gelegen aan de Parkweg z.n. (omgeving Rozentuin)

▶ Gratis!

▶ Vooraf inschrijven verplicht

▶ Inschrijven via www.provincieantwerpen.be Rivierenhof workshop kleinfruit snoeien.

▶ Meer info via T 03 360 52 18.

Hoe krijg je een rijke oogst aan bessen, bramen en frambozen? Een specialist legt je duidelijk uit hoe het moet. Vervolgens ga je zelf aan de slag met het snoeien van fruitstruiken. Breng dus zeker een snoeischaar mee!

De Kinderboerderij ontwaakt

▶ zondag 13 januari 2019

▶ Kinderboerderij Rivierenhof, gelegen aan de Parkweg z.n. (omgeving Rozentuin)

▶ van 13u tot 17u

▶ Prijs: Gratis!

▶ Vooraf inschrijven is niet nodig

▶ Meer info op T 03 324 82 70 of www.provincieantwerpen.be Kinderboerderij Rivierenhof

Na een deugdlozende 'winterslaap' zwaaien de staldeuren van de Kinderboerderij Rivierenhof opnieuw open. Breng eens een bezoekje aan de dieren, het erf en de moestuin. Iedereen welkom van zondag tot en met donderdag tussen 13u en 17 uur.

Rivierenhof tussen twee kastelen

▶ zondag 27 januari 2019

▶ Kasteel Rivierenhof

▶ van 10u tot 12u of van 14u tot 16u

▶ Gratis!

▶ Vooraf inschrijven verplicht

▶ Inschrijven en meer info via www.provincieantwerpen.be Rivierenhof tussen twee kastelen 2019

Hoe zou het zijn om in een adellijk slot te wonen? Grijp deze unieke kans om een kijkje te nemen in de fraaie kastelen Rivierenhof en Sterckshof. Gidsen vertellen je over de geschiedenis van deze omgrachte bouwsels en over de kasteelheren die er vroeger leefden.

Rivierenhof Valentijnrun - 8e editie

▶ zondag 10 februari 2019

▶ Rivierenhof

▶ Vanaf 9u30: kleedkamers en douches open (Sportpark Rugeveld, Rugeveldlaan 480 in 2100 Deurne)

▶ Om 11u: startschot (Rivierenhof Parkweg / Rugeveldlaan in 2100 Deurne)

▶ Gratis: mits vooraf online inschrijving via www.antwerpathletics.be

▶ Betalend: € 5,00 per deelnemer die zich vooraf online niet heeft ingeschreven.

▶ Meer info en inschrijven via www.antwerpathletics.be

Deze recreatieve funloop met keuze uit een parcours van 5 of 10 km is al aan de 7e editie toe. Bij aankomst kun je je in het winterse Rivierenhof verwarmen aan een zoete zonde en een lekker drankje. Wie verkleed meeloopt, maakt kans op mooie prijzen. De Rivierenhof Valentijnrun wordt georganiseerd door de Provinciale Groendomeinen Regio Antwerpen (PGRA) en Antwerp Athletics i.s.m. District Deurne.

Regio Mechelen

Workshop rozen snoeien

▶ Vrijdag 15 en zondag 17 maart van 14.30 tot 17 uur

▶ Provinciaal Groendomein Vrijbroekpark, Mechelen

▶ Gratis – inschrijven verplicht

▶ www.provincieantwerpen.be kalender Vrijbroekpark

Tijdens deze workshop leren onze stielmannen jou de kneepjes van het vak. Na een korte inleiding ga je zelf aan de slag in de rozentuin van het Vrijbroekpark. Breng je snoeischaar en handschoenen mee.

Workshop botanisch tekenen

▶ zaterdag 16 en 30/03, 13-17 uur

▶ Provinciaal Groendomein Vrijbroekpark, Mechelen

▶ Betalend – inschrijven verplicht

▶ www.provincieantwerpen.be kalender Vrijbroekpark

Wil je genieten van de rust die het tekenen van plantenportretten met zich meebrengt? Dan is deze workshop echt iets voor jou.

Geleide wandeling in Broek De Naeyer – Amfibieën

▶ Zondag 24 maart om 14 uur

▶ Provinciaal Groendomein Broek De Naeyer, Willebroek

▶ Gratis – inschrijven verplicht

▶ www.provincieantwerpen.be kalender Broek De Naeyer

Om de twee maanden kun je deelnemen aan een geleide wandeling in Broek De Naeyer. In maart kom je heel wat te weten over de wonderde wereld van de amfibieën. Dit gebied is zeker een bezoekje waard.

Meer info?

www.provincieantwerpen.be
www.arboretumkalmthout.be
www.gezelligbuiten.be